

Digipoli voor patiënten met taal- en spraakproblemen

Lilian Beijer en Marina Rüter (beiden logopedist en spraak- taalpatholoog en verbonden aan de Maartenskliniek) zijn betrokken bij het opzetten van een Communicatie Revalidatie DigiPoli (CRDP) voor neurologische patiënten. Deze poli richt zich op mensen met een beroerte of ALS. Zij kunnen via een website contact houden met de artsen en hoeven dan minder vaak naar het ziekenhuis. Lilian en Marina leggen uit wat de mogelijkheden zijn van deze vorm van logopedie-op-afstand.

Wat moeten we ons voorstellen bij een digipoli voor patiënten met taal- en spraakproblemen?

Het project beoogt de implementatie van een digitale poli voor patiënten die communicatieproblemen ondervinden als gevolg van verworven neurologisch letsel: een Communicatie Revalidatie DigiPoli (CRDP). De CRDP onderscheidt zich van reguliere digitale poli's doordat de website gebruiksvriendelijk is voor mensen met verworven taal- en spraakproblemen. Door inzet van reeds ontwikkelde taal- en spraaktechnologische software en middels vraag- antwoordsystemen worden verminderde communicatieve functies (spreken, begrijpen, lezen, schrijven) gecompenseerd, communicatieve beperkingen verminderd en de drempel voor gebruik van een digitale poli verlaagd. Zo kunnen mensen met communicatieproblemen hun vraag of opmerking over uiteenlopende facetten van hun zorgproces typen, inspreken of gebruikmaken van vraag-en antwoordsystemen.

Digitale poli's die bijdragen aan Zorg 2.0. (de patiënt als volwaardige partner in het eigen zorgproces) worden dus ontsloten voor neurologische patiënten met communicatieproblemen. Een quote uit het artikel op Nieuwsbank: "Het project Communicatie en Revalidatie DigiPoli (CRDP) moet ook voor deze groep patiënten digitaal contact met zorgverleners en medepatiënten mogelijk maken."

Een CRDP speelt in op fysieke beperkingen van neurologische patiënten. Doordat patiënten vanuit thuis een zorgverlener kunnen consulteren en daardoor minder hoeven te reizen, worden zij fysiek minder belast. Daarnaast faciliteert een CRDP snelle hulpverlening en/of consultatie en biedt deze perspectieven voor een balans tussen vraag naar en aanbod van neurorevalidatiezorg in onze vergrijzende samenleving.

Wat hebben patiënten hier concreet aan? Welke soort vragen verwachten jullie dat ze stellen?

Bij de CRDP-digipoli kunnen mensen met verworven taal- en spraakproblemen terecht voor vragen over alle domeinen die in het revalidatieproces aan de orde komen, waaronder ook de communicatie. Revalidatieartsen en logopedisten zijn bij het implementatieproject CRDP betrokken. In eerste instantie richt de poli zich op mensen die een beroerte hebben doorgemaakt of ALS hebben. Patiënten kunnen via een website contact houden

met artsen en andere zorgverleners en hoeven daardoor minder vaak het ziekenhuis te bezoeken. Zo kunnen ALS-patiënten bij de poli bijvoorbeeld terecht voor vragen over het effect van medicatie op hun spraak.

'Taal en spraakpatiënten' is een vrij brede doelgroep. Het lijkt erop dat moderne technologieën (zoals woordpredictie en spraaksynthese) een uitkomst bieden voor mensen met een lichte afasie. Maar kunnen mensen met een ernstige afasie, met woordvindingsproblemen en/of lees- en schrijfproblemen, ook gebruikmaken van deze service?

De inzet van spraak- en taaltechnologie maakt het mogelijk relatief milde fatische klachten te omzeilen. Zo kun je milde woordvindingsproblemen omzeilen door mensen met afasie gebruik te laten maken van vraag-antwoord-systemen. De leesvaardigheid kan ondersteund worden door een 'voorleesfunctie' en milde spellingsproblemen kunnen ondervangen worden door woordpredictie of de mogelijkheid de boodschap in te spreken. Het is echter niet realistisch om voor te stellen dat de taalproblemen volledig omzeild worden. Bijvoorbeeld, bij forse taalbegripproblemen blijft het moeilijk te vaak complexe en abstracte informatie volledig begrijpelijk aan de afasiepatiënt over te dragen.

Het is de verwachting dat de CRDP over vijf tot tien jaar ook de mogelijkheid biedt tot het digitaal plannen van afspraken, raadplegen van dossiers en chatten met lotgenoten.

Jullie werken aan dit project mee, maar wat kunnen andere logopedisten met de digipoli doen?

Het project is aangevraagd vanuit het Ontwikkelcentrum voor Spraak- en Taaltechnologie ten behoeve van spraak- en taaltechnologie en revalidatie in het algemeen (OSTT) in Nijmegen. In het kader van het OSTT werkt de Sint Maartenskliniek structureel samen met de Radboud Universiteit (Faculteit Letteren, afdeling Taalwetenschap) en het UMC St Radboud (Revalidatie). Het CRDP-project is een prachtig voorbeeld van wat met het OSTT beoogd wordt, namelijk samen met de deskundige partijen op het gebied van zorg en technologie werken aan het breed implementeren van reeds effectief gebleken

innovaties om de diagnostiek, therapie en ondersteuning van mensen met communicatieve beperkingen te optimaliseren.

Gedurende de looptijd van het project zullen alleen de revalidatieartsen en logopedisten van deelnemende revalidatiecentra betrokken zijn. Zij zullen voornamelijk inhoudelijke input leveren en betrokken zijn bij de CRDP-trials. Na de implementatiefase is het de bedoeling dat logopedisten een deel van hun adviserende en/of consulterende rol via de CRDP vervullen.

Los van het feit dat logopedisten hun cliënten met CVA of ALS naar de digitale poli kunnen verwijzen voor antwoorden op hun vragen, kunnen zij zelf ook terecht op de site voor ondersteuning bij de vaak complexe diagnostiek en behandeling.

Hoe zien jullie de ontwikkelingen binnen digipoli's over vijf tot tien jaar?

Naar verwachting zal het dienstenpakket van de CRDP in de loop van de tijd steeds verder uitgebreid worden. Naast teleconsultatie is de verwachting dat de CRDP over vijf tot tien jaar ook de mogelijkheid biedt tot het digitaal plannen van afspraken, raadplegen van dossiers en chatten met lotgenoten. Ook zal verdere ontwikkeling van de spraak- en taaltechnologie ervoor zorgen dat de kwaliteit van de diensten verder verbetert. Het automatisch herkennen en interpreteren van pathologische spraak is bijvoorbeeld zeer complex. Als de software die hiervoor nodig is verder uitontwikkeld wordt, zullen mensen met spraak- en taalproblemen hun boodschap steeds beter en sneller duidelijk kunnen maken via de site. Dan kan de digipoli hen nog beter van dienst zijn. Deze ontwikkelingen op het gebied van digipoli's passen binnen de voortschrijdende ontwikkelingen op het gebied van telehealth in ons vakgebied, dus logopedie op afstand. Voor meer informatie op het gebied van taal- en spraaktechnologie in de communicatieve zorg, verwijzen wij naar: www.notas.nl/images/stories/dixit/notas_april_2008.pdf.

Contactpersonen CRDP-project

Lilian Beijer, logopedist en taal- en spraakpatholoog, projectleider. (l.beijer@maartenskliniek.nl).

Marina Rüter, logopedist en spraak- en taalpatholoog, projectlid (m.ruter@maartenskliniek.nl).